

lozofskih spisih. Dan se je zaključil z informatičnim laboratorijem pod vodstvom prof. Nevja Zorzettija; o pomenu in vlogi informatike, ki je lahko klasičnim filologom koristna zaveznica, je bil vsekakor spregovoril med okroglo mizo že prof. Paolo Mastandrea, soavtor zgoščenk *Poesis I in II* ter *Poetria nova*. V četrtek, 26. 9., je prof. Franco Serpa v predavanju z naslovom *Arvorum cultus et sidera caeli* primerjal besedila Hezioda, Arata in Vergilija, prof. Paolo Scarpi pa je poročal o kozmoloških dogodivščinah boga Erosa. Popoldanski laboratorij, ki ga je vodil prof. Andrea Tessier, je bil posvečen grški metriki in ritmiki. Naslednjega dne je prof. Lucio Cristante poslušalce povedel v večkrat zanemarljeni svet poznoantične latinščine in poudaril tesno povezanost teh besedil s tistimi, ki jih – morda ne povsem upravičeno – imenujemo klasična. Prof. Ileana Chirassi Colombo je svoje predavanje posvetila nimfam, pitijam in sibilam ter njihovim vedeževalskim sposobnostim. Med zadnjim la-

boratorijem, ki je potekal ob soprisotnosti filologa prof. Gennara Tedeschi-ja in papirologa prof. Sergia Darisa, je prišla do izraza povezanost vseh disciplin, ki proučujejo antiko, in nujnost sodelovanja med strokovnjaki posameznih panog.

Pobuda, ki naj bi jo ponovili na začetku vsakega akademskega leta, se je zaključila v soboto, 28. septembra, z ekskurzijo po rimskem Trstu.

Organizatorjem se zahvaljujemo za pozornost, ki so jo izkazali slovenskemu klasičnemu liceju; s tem, da so nam poverili nalogo, da poskrbimo za stike z univerzama v Ljubljani in Zagrebu, so nedvomno konstruktivno ovrednotili povezovalno vlogo slovenske manjšine v Italiji. Za sodelovanje in prijetno družbo pa se v imenu organizacijskega odbora zahvaljujemo predstavnikom ljubljanskega Oddelka za klasično filologijo, doc. dr. Marku Marinčiču, asist. Sonji Capuder in Tini Silič, ter predstavnikoma zagrebskega Oddelka za klasično filologijo, prof. dr. Olgi Perić in Vinku Kovačiču.

Barbara Zlobec,
predstavnica klasičnega oddelka
liceja F. Prešerna
in članica organizacijskega odbora
EUSSC

ERNST ROBERT CURTIUS: EVROPSKA LITERATURA IN LATINSKI SREDNJI VEK. Prevedel Tomo Virk, latinske in grške citate prevedla Nada Grošelj. Ljubljana: Literarno-umetniško društvo Literatura, 2002. (Zbirka Labirinti) 582 strani.

Recenzija.

Po več kot pol stoletja smo dočakali slovenski prevod enega temeljnih li-

terarnovednih del 20. stoletja, *Europäische Literatur und lateinisches Mittelalter* (1948). Njegov avtor Ernst Robert Curtius (1886–1956) je bil v prvi vrsti romanist, vendar sta mu širina intelektualnih zanimanj in erudicija omogočali, da je v svoje interpretacije zajemal poleg romanskih tudi angloameriške in nemške sodobnike ter srednjeveške in antične pisce. V svojih nazorih – te je izražal v mnogo-

stranskem kulturnem delovanju – ni izhajal iz usidranosti v domači nemški prostor, marveč iz predstave o enovitosti (zahodno)evropske tradicije.¹ Pri tem ima jasno razvidno vlogo njegova romanistična izobrazba, saj si je denimo v vrsti zgodnejših študij prizadeval, da bi Nemčiji predstavil sodobno Francijo, v *Evropski literaturi in latinskem srednjem veku*, svojem najznamenitejšem in že klasičnem delu, pa se še posebej skrbno posveča španski književnosti in Danteju. V tej knjigi je njegov namen pokazati, da mnogo navidez izoliranih pojavov v zahodnoevropskih književnostih v resnici izhaja iz skupnega imenovalca antike in da te književnosti tvorijo smiselno enoto. Zato želi temeljito raziskati kontinuiteto med antično in srednjeveško latinsko književnostjo, saj je brez upoštevanja antičnih vplivov mnoge kasnejše tokove in dela nemogoče pravilno interpretirati.

Curtius torej gradi raziskave na predpostavki, da je Evropa prostorska in časovna celota. Na prvih straneh navaja zgodovinarja A. J. Toynbeeja, po katerem mora zgodovina preučevati kot smiselne enote ne posamezne države, temveč družbe oz. kulture; to zahtevo Curtius prenese na preučevanje književnosti, ki je medij kulturne tradicije. Pod evropsko kulturo – in literaturo – šteje 26 stoletij, računano od Homerja do Goetheja: Evropa torej obsega dve kulturni telesi, antično sredozemsko in moderno zahodnoevropsko, vendar jo lahko razumemo le, če obe komponenti združimo. Za to pa je nujno bolje raziskati latin-

sko književnost zgodnjega in visokega srednjega veka, saj prav ta zavzema ključno mesto »kot vezni člen« med obema (str. 21). Za preučevanje zanemarjenega srednjega veka (str. 484–5), prav tako pa tudi evropske književnosti kot celote, avtor postuli- ra nov, univerzalen pristop, ki bi združeval historični pristop s filološkim (tj. ukvarjanjem z besedili), torej pravzaprav novo vedo. (Metode, s katerimi je na tem polju zaoral ledino sam, in zgradbo dela pojasnjuje v sklepnem, 18. poglavju glavnega besedila, medtem ko na sam začetek knjige postavi deset navedkov iz antičnih in sodobnih avtorjev, ki mu služijo kot »vodila«.)

Curtiusovo preučevanje srednjega veka kot kontinuitete antike – s slednjo ni mišljeno le posnemanje ali razvijanje antičnih vzorcev, marveč tudi reakcija nanje ali odpor proti njim – je najbolje prikazano skozi zgradbo dela. Kot pravi sam v 18. poglavju (str. 350–1), določata zgradbo tematsko povezovanje in spiralno napredovanje, ne logična dispozicija; prva poglavja podajo informacije in ozadje, s katerimi operirajo študije v nadaljevanju. Knjiga – 1. izdaja temelji na 25 predhodnih študijah, spisanih med letoma 1932 in 1944, izdaja, po kateri je nastal slovenski prevod, pa je še razširjena – obsega 18 poglavij in poseben razdelek »Ekskurzi«, kjer je nanizanih 25 samostojnih razprav. V prvih dveh poglavjih sta obravnavana ključna pojma »evropska literatura« in »latinski srednji vek«, s tem pa tudi avtorjev program, kot je bil načrtan

¹ Temeljiti prikaz Curtiusovih idej in intelektualnega ter političnega konteksta, v katerem je nastajalo pričujoče delo, prinaša spremna beseda k novi izdaji angleškega prevoda: Godman, P.: Epilogue: The Ideas of Ernst Robert Curtius and the Genesis of ELLMA. V: E. R. Curtius: *European Literature and the Latin Middle Ages*, angl. prev. W. R. Trask. Princeton, 1990, 7. izd. (Bollingen Series XXXVI), 599–653.

zgoraj. Naslednja poglavja lahko razdelimo v tri tematske skupine. Prva preučuje družbeno ureditev in medsebojna razmerja med znanostmi oz. umetnostmi v antiki in srednjem veku, kolikor zadevajo književnost. Takšno je poglavje o mestu literature v izobraževalnem sistemu (3.), ki obravnava razvoj in položaj sedmerih svobodnih umetnosti do nastanka univerz, posebej pa se posveča gramatiki, ki je obsegala tudi pouk književnosti. Sem sodijo tudi poglavja o razmerju med poezijo in retoriko (8.), filozofijo (11.) in teologijo (12.).

Druga velika skupina je posvečena temeljnemu delu Curtiusovih raziskav, namreč številnim motivom in tehnikam (toposom), ki imajo korenine v antiki in jih je prevzel srednji vek, pa tudi kasnejše dobe. Z raziskovanjem nastajanja in razvoja toposov skuša avtor postaviti temelje novi disciplini, t. i. historični topiki. Prehodi so izpeljani logično: 3. poglavju o sedmerih umetnostih sledi podroben oris razvoja ene izmed njih, retorike (4.), ki je močno zaznamovala antično in srednjeveško literarno ustvarjanje, temu pa prikaz z njo tesno povezane topike ali nauka o motivih, mislih, obrazcih, ki jih je mogoče uporabiti ob vsaki priložnosti ali v posameznih kontekstih (5.). Od tod dalje so tematski sklopi takih toposov razpršeni po več poglavjih – v 6. je »Boginja Natura« in v 13. »Muze«, obravnava poezije v razmerju do retorike pa sledi dvoje sklopov, ki sta značilno retorična, namreč »Junaki in vladarji« (9.) in »Idealna pokrajina« (10.). V širšem smislu sodijo sem tudi ponavljajoče se metafore, npr. vzporejanje književnega ustvarjanja s plovbo ali sveta z gledališčem (7.), čeprav avtor za preučevanje teh predlaga posebno discipli-

no, historično metaforiko. Metaforiki pisave in knjige je posvečeno posebno poglavje (16.): »Knjiga kot simbol«.

V nekaterih primerih gre za že opredeljene topose, kakor je »kraj užitka« (*locus amoenus*), spet drugač pa avtor ob branju odkriva nove in išče zanje še druge primere v antični in srednjeveški književnosti (npr. topos »deček-starec«, *puer senex*). V zvezi z že pripoznanimi toposi včasih dokazuje, da je treba z njimi razlagati tudi mesta, kjer njihova raba ni tako očitna. Poznoantični zgled je Tiberijanov opis idilične spomladanske narave, nav. na str. 183, ki deluje impresionistično, dejansko pa naj bi strogo sledil vsem komponentam »kraja užitka« in še drugim formalnim zahtevam. Srednjeveški primeri pa so opisi narave, ki so prevzeti iz rimske literarne tradicije in temu primerno s svojimi levi in palmami povsem neustrezni za upodabljanje severnejših pokrajin.

Tretja tematska skupina so raziskave literarnovednih pojmov, v okviru katerih ga zanimajo ponavljajoči se ali konstantni pojavi »literarne biologije« (str. 9) – torej raziskave »klasike«, vključno z oblikovanjem kanona in nasprotjem med »starimi« in »novimi« pisci (14.), ter protiklasičnih tokov, za katere je prav Curtius vpeljal v literarno vedo umetnostnozgodovinski pojem »manierizem« (15.). Posebno (17.) poglavje je posvečeno odnosu do latinskega srednjega veka pri Danteju, avtorju, ki pomeni vrhunec in obenem transcendiranje te dobe. Ekskurzi so vsebinsko in oblikovno prava *lanx satura*. Nekateri obsegajo le po 2 ali 3 strani, torej kratko predstavitev teme in nekaj primerov, drugi pa so izčrpne študije s podrazdelki, npr. IV. o srednjeveškem humor-

ju (str. 384–402). Tematsko jih je mogoče razdeliti v dve skupini: prva, največja, spet zasleduje kasnejšo uporabo in razvoj antičnih toposov, druga pa razvoj misli iz antike v srednji vek in tudi v kasnejša obdobja. Nekatere teme iz prve skupine so obravnavane prvič, druge pa so bile že nakazane v glavnih poglavjih, a so zdaj podrobneje razdelane z več primeri, denimo topos afektirane skromnosti in ponižnosti (Ekskurz II). Curtius, kot pravi sam na str. 350, namreč glavnega besedila ni hotel preobremeniti s primeri, zato je iz dodatnega gradiva pogosto oblikoval ekskurze ali sprotne opombe.

Med ekskurze prve skupine (tj. o srednjeveški kontinuiteti že obstoječih toposov) sodi že Ekskurz I: kako so v srednjem veku narobe razumeli vrsto izrazov ali književnih mest iz antike in jih temu primerno absurdno uporabili ali razlagali. Ljubek je primer »Sofoklovega koturna«, s katerim je Vergilij v 8. eklogi označil Sofoklove tragedije, v srednjem veku pa je neki pesnik s tem izrazom razumel lovski škorenj in zato udvorljivo zapisal, da si ga je obula hči Karla Velikega za na lov (str. 372). Kontinuiteta toposov je obravnavana tudi v Ekskurzih II: »Formula devocije in ponižnost«; III: »Gramatično-retorični strokovni izrazi kot metafore«; IV: »Šala in resnost v srednjeveški književnosti«; XIII: »Kratkost kot slogovni ideal«; XIV: »Etimologija kot oblika mišljenja«; XV: »Kompozicija na podlagi števil«; XVI: »Izreki s števili«; XVII: »Navajanje avtorjevega imena v srednjem veku« in XIX: »Opica kot metafora«. Ekskurzi VII–XII in XXI so po avtorjevih besedah fragmenti »zgodovine teorije pesništva«, vendar gre tudi tu skoraj vedno za kontinuirane topose, ki so obstaja-

li ali pa imeli vsaj nastavke že v antiki (VII: »Način eksistence srednjeveškega pesnika«; VIII: »Božanska blaznost pesnikov«; IX: »Pesniško delo kot ovekovečenje« – na to se smiselno navezuje XII: »Pesniški ponos«, ki se osredini zgolj na srednji vek; X: »Pesništvo kot razvedrilo«; XXI: »Bog kot oblikovalec«). Posebno mesto pa zavzema Ekskurz XXIV in XXV, v katerih avtor seže prek srednjega veka in obravnava uporabo mest iz Ovidija in Vergilija pri Montesquieuju ter iz Horacija pri Diderotu; opozarja, da ustvarjalnost obeh kasnejših piscev lahko pravilno razumemo le, če upoštevamo njuno napajanje ob antičnih zgledih.

V drugo skupino ekskurzov, tj. med razprave o kontinuiteti in razvoju literarnoteoretične in znanstvene misli, sodijo V in VI (o literarni vedi), XI (»Pesništvo in sholastika«) in XVIII; slednji je polemika z Ehrismanovim postuliranjem viteškega sistema kreposti, ki naj bi temeljil na moralni filozofiji in teologiji 12. stoletja ter koreninil v Ciceronu. Ekskurz XXII (»Teološka teorija umetnosti v španski literaturi 17. stoletja«) in XXIII (»Calderónova teorija umetnosti in *artes liberales*«), ki nadaljujeta tematiko iz XXI (»Bog kot oblikovalec«), pa pravzaprav spet posežeta onkraj srednjega veka, čeprav je po drugi strani res, da je španska književnost ohranila srednjeveške poteze še do konca 17. stoletja (str. 503). Politično-gospodarski razlogi za to kulturno »zamudništvo« Španije, zraven pa še primer za njeno tedanje nespremljanje (pol)preteklega razvoja evropske književnosti, znanosti in filozofije, so tema Ekskurza XX.

Kot rečeno, je monumentalnost tega dela splošno priznana, saj je že l. 1983

bibliografija o recepciji Curtiusovih del² beležila nad 400 člankov in kritik, med njimi mnoge prav o tej knjigi. Pojavljale pa so se tudi – pogosto sicer ovrgljive – kritike. Med njimi so: da je Curtius s svojim reduciranjem srednjega veka na »vmesni člen« tega oropal zgodovinske samostojnosti in posebnosti ter izpustil pomembne pojave srednjeveške književnosti, mdr. slovanske in keltske vplive; da je konservativen v svojem poudarjanju edinstvenega pomena antike in »idealne klasike«; da je pretirano drobnjarski in pozitivističen, zraven pa estetsko slep. Na prvi očitek odgovarja že Curtius sam v predgovoru k 2. izdaji, ko opominja, da knjiga vendar ne govori o srednjem veku nasploh, marveč zgolj o latinskem, in da hoče dopolniti, ne nadomestiti študije o književnostih v ljudskih jezikih (str. 9).

Kar zadeva drugi očitek, je seveda res, da pomeni antika Curtiusu temelj. Vendar ne skuša slepo zvesti vseh pojavov na grško in rimsko antiko, marveč pokaže, kako veliko vlogo je imela npr. Biblija in kako se določene značilnosti, kot predstave o staro-mladih bitjih (*puer senex*), uporaba »tipičnih« števil ali izreki s števili, pojavljajo tudi v neevropskih kulturah. Razvojni lok, ki upošteva vse našete dejavnike, je lepo načrtan denimo za topos, ki asociira božje stvarjenje z umetnostjo ali obrtjo (Ekskurzi XXI–XXIII). Ta povezava se pojavlja v mitih starega sveta na vzhodu in zahodu; skupaj z bibličnimi elementi in Platonovim demiurgom, ki se je prenesel v grško in rimsko književnost, se zlije v srednjeveški topos *Deus artifex*, še v 17. stol.

pa je npr. Calderón spisal nekaj iger in traktat, v katerih je predstavil slikarstvo kot odsev božanske ustvarjalnosti.

Po drugi strani Curtius za nekatere topose opomni, da so v antiki neizraziti ali redki, prav pa se razmahnejo šele kasneje; primer neizrazitega toposa je pesnikovo (ne)navajanje lastnega imena in predstavljanje svojih vzrokov za to, primer redkega toposa pa raba izraza *simia* (*opica*) za oznako neinteligentnega posnemovalca (str. 501). Pri dokazovanju svojih tez torej skuša ohraniti objektivnost. Glede povečevanja klasike pa je treba opozoriti, da Curtius po drugi strani ravno zavrača pojmovanje, po katerem so nekatera obdobja (manieristična) ali področja književnosti (npr. srednjeveški humor) manj vredna in pomembna od drugih: »Za našo razpravo ni nobene razlike med imenitnimi in zaničevanimi elementi tradicije. Vzeti moramo vse skupaj: šele tedaj se dotaknemo kontinuitete evropske književnosti« (str. 360).

Glede očitka pozitivizma nasprotno sodim, da je množica dokaznega gradiva – v ekskurzih ga je še več kot v glavnem besedilu – in referenc velika odlika. Primeri, vstavljeni tako, da ne motijo tekočega branja, namreč omogočajo lastno presojanje; ker obenem olajšajo samostojno nadaljnje raziskovanje, pa naredijo knjigo dragoceno tudi za bralca, ki se morda ne strinja s ponujeno interpretacijo. Res je, da je avtorju pomembna forma, saj opozarja na pomanjkljivost preučevanja, ki hoče biti le »duhovna zgodovina«, in na važnost oblike, ki je vendar potrebna za upovedovanje duha; tudi »ana-

² Richards, E. J.: *Modernism, Medievalism, and Humanism: A Research Bibliography on the Reception of the Works of E. R. C. Tübingen*, 1983.

liza literarnih oblik sama pripelje do duhovnozgodovinskih uvidov« (str. 358). Vendar je že iz gornjega navedka razvidno, da hoče združiti obliko in duha. Izrecno tudi zavrača idejo normalnega klasicizma, torej vrednotenje in posnemanje avtorjev zgolj na formalni osnovi pravil: »Le ustvarjalni duhovi štejejo. Pojem tradicije zato ni opuščen, le preoblikuje se. [...] To je nov način izbora; kanon, če hočemo, a zavezan le ideji lepote, o kateri vemo, da se njene podobe menjajo in obnavljajo« (str. 364). Tak *credo* gotovo ni dokaz estetsko slepega, pozitivističnega duha. Nasprotno: v svojem zgodnejšem obdobju je Curtius poudarjal, da je za kritika pomembna intuicija, v *Evropski književnosti* pa že sama zasnova in marsikatera posamezna misel ali formulacija izdajajo vizionarstvo, ki ga avtor zdaj podpre s strogo metodologijo. Poleg dovzetnosti za sublimne predstave pa navedek o »ideji lepote« nakazuje še eno odliko dela: razumljiv, večkrat esejističen slog, ki je – za razliko od mnogih sodobnih del, pripadajočih raznim »logijam« – kljub zavidljivi strokovni ravni primeren tudi za širše kroge.

Seveda delo ni povsem brez napak. Pojavljajo se netočnosti pri navajanju virov; tu je slovenski prevod vnesel nekaj popravkov, vendar se je verjetno še kaj izmuznilo. Prav tako se včasih ni mogoče strinjati z interpretacijami – tudi če odmislimo kategorične ugovore nekaterih proti Curtiusovemu nazoru o tradiciji, so tu še občasni filološki problemi. Na str. 184 denimo pravi, da neki avtor v topos »kraja užitka« vpelje še stebrišča (*septa* oz. *saep-ta*), v opombi (št. 41) pa dodaja, naj bi ta izvirala iz Marcialovega epigrama 2,14 in se pojavila tudi v zraven navedeni pesmi iz *Carmina Burana*. To

pa je zelo vprašljivo, kajti izraz *saep-ta* najpogosteje označuje neke vrste ogrado; v citatu iz Marciala je mišljena ograda na Marsovem polju, v kateri so Rimljani volili in okoli katere so kasneje zgradili trgovine, medtem ko je v pesmi iz *Carmina Burana* spričo dejstva, da gre za opis narave, verjetneje, da je s *septa* mišljena živa meja. Ta dva pomena sta tudi podana v slovarjih, medtem ko »stebrišča« nisem zasledila. Zgolj za spodrsrljaj peresa pa gre pri obravnavi Diderotevega dela *Rameaujev nečak*, kjer avtor zmotno vzporeja lik nečaka z likom sužnja iz Horacijeve satire 2,7 (str. 539–40); kakor je razvidno iz razprave, je nečak v resnici podoben Horaciju in ostalim Rimljanom, ki jih suženj graja. Seveda pa tovrstni ugovori nikakor ne zmanjšajo pomena celotnega dela.

Slovenski prevod se bere tekoče in jasno; po zgledu izvirnika je opremljen z izčrpnima imenskim in stvarnim kazalom. Velika zahtevnost naloge po besedah prevajalca (Toma Virka) ni bila posledica nemškega besedila, marveč dejstva, da je prepredeno s tujimi imeni, navedki in citatnimi oblikami, največ iz klasičnih jezikov; pri tem vprašanje doslednega slovenjenja antičnih imen, glede katerega si niso enotni niti klasični filologi med seboj, kaj šele s slavisti, ostaja nedorečeno. V slovenščini se pojavi tudi problem, ali in kako sklanjati latinske besede, podane v izvorni obliki. Prevajalske rešitve so tako rezultat vrste konzultacij, seveda pa pri teh problemih ni mogoče zadovoljiti zastopnikov vseh »teorij«.

Pri tujejezičnih navedkih je prevajalec poleg izvirnika vključil tudi obstoječe slovenske prevode in upošteval njihovo izrazje, npr. oblike imen pri Danteju, tudi v lastnem prevajanju

Curtiusovega besedila. Za latinščino in grščino je založba posebej naročila prevod, ki zajema vse od odlomkov do posameznih fraz in izrazov v besedilu, včasih pa prinaša še dodatne opombe. Tudi tu so bili uporabljeni že obstoječi prevodi, razen če so bili smiselno neustrezni ali če so zabrisali prav značilnost, ki jo je hotel Curtius izpostaviti, večina navedkov pa je tokrat prevedena prvič. Medtem ko doda Curtius tujim besedilom nemški prevod le tu in tam, je torej slovenska izdaja vsaj glede klasičnih jezikov prijaznejša do bralca. Škoda je le, da tudi za ostale jezike niso bili naročeni manjkajoči prevodi, saj bo vsaj v primeru španščine (Calderón) ali srednjeveške nemščine (Walther von der Vogelweide) in angleščine (Chaucer) to najbrž za mnoge ovira.

Potrebno je tudi opozoriti, da je pri končnem postavljanju strani kljub predhodnim korekturam zaradi tehničnih težav prišlo do napak v naboru grških črk. Tako se npr. na str. 50 namesto ὑπόζευξις pojavi ὑπόζενξις; včasih so diakritična znamenja napačna, na napačnih mestih (npr. τοπόι namesto τόποι na str. 70) ali pa manjkajo (npr. εἶδος namesto εἶδος na str. 359); vrinejo se celo dodatni znaki, npr. na str. 139, kjer je ποιεῖν zapisano kot ποιεῖν. Vendar so to drobne pomanjkljivosti v primerjavi z dosežkom. Na splošno lahko sklenemo z mislijo, da gre za dostojno predstavljeno klasiko 20. stoletja, ki je nepogrešljiva za raziskovalce antičnih in sodobnih književnosti in kultur, in s priznanjem založbi, da je zapolnila veliko vrzel v slovenski strokovni literaturi.

Nada Grošelj

FRAN WIESTHALER: *LATINSKO-SLOVENSKI SLOVAR IV: L-PERF*. Ljubljana, Založba Kres, 2002.

Recenzija

Jeseni 2002 je založba Kres na tržišče poslala četrtri del Wiesthalerjevega *Latinsko-slovenskega slovarja* pod uredniško taktirko Mateja Hriberška. Tako je to zahtevno podjetje skoraj desetletje po izidu prvega zvezka stopilo v drugo polovico. Seveda ni smiselno obnavljati celotne zdaj že precej dolge in silno zamotane zgodovine slovarja in njegovega nastajanja, a morda kaže ob četrtem zvezku, ki prinaša gesla od L do Perf, vendarle še enkrat omeniti, da gre pri Wiesthalerjevem slovarju za enega kronskih podvigov slovenskega

slovaropisja, kar se da razbrati že iz preprostega dejstva, da se lahko njegova četrta knjiga s svojimi sedemsto štiri strani kar sama po obsegu mirno kosa z večino na Slovenskem izdanih dvojezičnih slovarjev.

Bolj kot goli zunanji obseg bo uporabnika o kakovosti dela znova prepričal obseg v slovar sprejetega gradiva. To je točka, na kateri naš slovar nedvomno poseka Oxfordov latinski slovar, najbrž najodmevnejše podjetje na področju latinskega slovaropisja v zadnjih desetletjih. Njegovi sestavljavci so namreč vanj vključili le tiste latinsko pišoče avtorje, ki so ustvarjali do leta 200 po Kristusu. S tem niso izločili zgolj celotne krščanske latinizacije (ki se je s Tertulijanom in Minucijem Feliksom širše razmahnila prav